

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 413/08-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. augusta 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť spoločnosti T., s. r. o., G., zastúpenej JUDr. J. T., advokátom, P., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Svidník v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 376/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti T., s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a skončenie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Svidník v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 376/00 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Svidník p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 376/00 konať bez zbytočných prietáhov.

3. Spoločnosti T., s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 4 500 € (slovom štyritisícpäťsto eur), ktoré jej je Okresný súd Svidník povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Spoločnosti T., s. r. o., priznáva náhradu trov konania v sume 266,90 € (slovom dvestošesťdesiatšesť eur a deväťdesiat centov), ktoré je Okresný súd Svidník povinný zaplatiť na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. J. T., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti spoločnosti T., s. r. o., nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. mája 2008 doručená sťažnosť spoločnosti T., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Svidník (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 376/00.

2. Sťažovateľka uviedla, že od 12. júna 2000 je účastníčkou konania ako žalovaná v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam zapísaným na liste vlastníctva č. 538, kat. územie Ž. a č. 696, kat. územie K. a o ich vydanie žalobcovi z dôvodu neplatnosti kúpnej zmluvy z 12. júna 1997 a že do podania ústavnej sťažnosti nebolo vo veci meritórne rozhodnuté, a to aj napriek viacerým urgenciám a sťažnosti adresovanými konajúcej sudkyňi, ktorá bola zároveň aj predsedníčkou súdu.

3. Sťažovateľka porušenie práva na prejednanie veci v primeranej dobe videla vo viacerých časových úsekoch, keď súd vôbec nekonal alebo konal neefektívne, a v celkovej dobe doterajšieho konania, počas ktorej je, pokiaľ ide o jej majetkový substrát,

s ktorým nemôže plnohodnotne disponovať ako jeho vlastníčka, neustále v stave právnej neistoty. Navrhla preto vydať nález, ktorým sa vysloví porušenie uvedených základných práv, ktorých porušenie v konaní pred okresným súdom namieta, tomuto súdu prikázať konať bez zbytočných prietáhov a zároveň ho zaviazať zaplatiť sťažovateľke primerané zadost'učinenie v sume 7,2 mil. Sk a trovy konania vo výške 8 040,80 Sk, všetko v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. Predseda okresného súdu vo vyjadrení uviedol, že v konaní sa priebežne a plynulo koná, tak podľa neho nedochádza k namietanému porušovaniu v sťažnosti uvedených práv.

5. Ústavný súd následne pristúpil k prieskumu dĺžky konania z hľadiska tvrdených porušení ústavne zaručených práv sťažovateľky a dospel k záveru, že ústavná sťažnosti je v tomto smere dôvodná.

6. Zo spisu okresného súdu sp. zn. 6 C 376/2000 ústavný súd zistil, že okresný súd síce 4. septembra 2008 meritórne rozhodol, ale na základe odvolania sťažovateľky z 21. októbra 2008 Krajský súd v Prešove uznesením zo 17. marca 2009 rozsudok okresného súdu opätovne zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, takže spor je na okresnom súde v nerozhodnutom stave.

7. Občianske súdne konanie, ktoré na prvom stupni trvá už vyše 9 rokov v nerozhodnutom stave, nutne nastoľuje otázku, či toto konanie je vedené bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ako vyplýva z judikatúry ústavného súdu, nemožno primeranosť dĺžky civilného, ale aj trestného, či iného konania vyjadriť numericky, v zmysle určenia lehoty jej trvania, ktorú je vždy potrebné považovať za primeranú a ktorej prekročenie by bez ďalšieho značilo neprimeranosť doby občianskeho konania s následkami v podobe porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Primeranosť dĺžky civilného konania je potrebné skúmať a preverovať v každom prípade jednotlivo vo svetle konkrétnych okolností prerokovávanej veci. V tejto súvislosti už bol v judikatúre ústavného súdu i v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva pomenovaný celý rad kritérií, podľa ktorých možno

posudzovať primeranosť dĺžky toho-ktorého konania. Ide o charakter prerokovávanej veci, teda hlavne o jej zložitosť, závažnosť, rozsiahlosť či obťažnosť dokazovania, ďalej o spôsob správania účastníkov v priebehu konania, o posúdenie prípadných osobitných okolností, ktoré môžu spôsobiť prieťahy v konaní, a tiež o to, čo bolo pri prerokovávaní veci pre sťažovateľa v hre (porov. napr. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Philis proti Grécku, 1997, Pélissier a Sassi proti Francúzsku, 1999, nález ústavného súdu z 29. apríla 2009 sp. zn. I. ÚS 257/08). Pri zvážení už uvedených kritérií je ústavný súd toho názoru, že sporná záležitosť proti sťažovateľke nebola v primeranej lehote prerokovaná a najmä právoplatne skončená.

8. Charakter prerokovávanej veci neodôvodňuje nutnosť konať o neplatnosti kúpnej zmluvy voči sťažovateľke po dobu dlhšiu, ako je všeobecne obvyklé (4 – 5 rokov v obidvoch stupňoch), pretože zložitosť tohto prípadu neprekračuje rámec podobných civilných vecí. Taktiež proces dokazovania v danej veci nevykazuje rysy výnimočnosti spôsobujúcej potrebu viesť civilné konanie po dobu dlhšiu, ako je obvyklé. Jediné, čo bolo treba pripustiť, bola otázka prerušenia konania na určitú dobu, pokiaľ sa neskončilo iné konanie (vedené pod sp. zn. 4 C 105/2001), ktoré mohlo mať vplyv na sporný prípad. Ale aj napriek tomu ústavný súd konštatuje, že nemožno tolerovať, aby zatiaľ len v jednom štádiu konania (pred okresným súdom) bola dĺžka konania vyše 9 rokov.

9. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a celkovú dĺžku konania je ústavný súd toho názoru, že okresný súd v prerokovávanej veci prekročil dané medze konať bez zbytočných prieťahov a skončiť ju v primeranej dobe v zmysle uvedeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie namieta. V občianskom súdnom konaní je totiž povinnosť súdu konať bez zbytočných prieťahov konkretizovaná vo viacerých ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Podľa § 6 OSP v konaní postupuje súd... tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná.

Podľa § 100 ods. 1 OSP len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa § 114 ods. 1 OSP súd pripraví pojednávanie tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jedinom pojednávaní.

O priet'ahoch v súdnom konaní možno hovoriť vtedy, ak súd vôbec nevyužije tie procesné inštitúty alebo iné prostriedky, účelom ktorých je zabezpečenie nielen účinnej, ale tiež rýchlej ochrany práv alebo záujmov účastníkov konania.

10. K zbytočným priet'ahom v súdnom konaní môže teda dôjsť nielen samotným nekonaním príslušného súdu (sudcu), ale aj takou jeho neefektívnou činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania, čiže k právoplatnému rozhodnutiu vo veci. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nestačí, aby súd vec len prerokoval alebo vykonal a vykonával rôzne procesné úkony (bez ohľadu na ich počet), ale je potrebné, aby vec právoplatne skončil.

11. Ďalej ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľky v priebehu konania a na základe vyžiadaného spisu dospel k záveru, že sťažovateľka neprispela k predĺženiu konania.

12. Ústavný súd rovnako s ohľadom na už uvedené kritériá posudzoval existenciu prípadných osobitných okolností, ktoré mohli spôsobiť priet'ahy v konaní, a uzavrel, že ani k týmto v konaní nedošlo. Napokon vzal ústavný súd do úvahy potrebu zistenia toho, čo bolo pre sťažovateľku v hre. V jej prípade išlo o ochranu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré sú základným prostriedkom pre ďalšie bezproblémové fungovanie jej podnikania. Preto právom žiadala o urýchlené skončenie veci a nastolenie právnej istoty k spochybnenému vlastníckemu právu.

13. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo (nečinnosťou súdu), prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť

osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

14. Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Vzhľadom na okolnosti prípadu, povahu veci a celkovú dĺžku konania ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade suma 4 500 € zodpovedá primeranému finančnému zadosťučineniu sťažovateľky za ujmu, ktorú zatiaľ utrpela, s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania a povahu veci. Riadil sa pritom jednak judikatúrou ústavného súdu i judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, ale aj úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody tak, ako ju ponímala sťažovateľka.

15. Pretože otázkou v danom prípade pred okresným súdom zatiaľ nebol problém interpretácie čl. 20 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, teda hmotnoprávných ustanovení dotýkajúcich sa vlastníckeho práva sťažovateľky, ústavný súd ju preto v tomto štádiu konania ani nemohol posudzovať z dôvodu, že ju bude ešte posudzovať všeobecný súd (zásada subsidiarity). Sťažnosti sťažovateľky v uvedenom rozsahu preto ústavný súd nevyhovel.

16. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. T. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich priznal v požadovanej sume 266,90 € (8 040,80 Sk) za dva úkony právnej pomoci, ktorú sťažovateľke vyplatí okresný súd tiež v lehote 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, a to k rukám jej právneho zástupcu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2009